

Mi az algoritéma?

Egyre több oroszországi nagykönyvtár működött olyan szervezeti egységet, amelynek feladata a számítógépi programokkal kapcsolatos. A franciák ezeket a részlegeket *logithèque*-nek hívják, az angolok a bennük dolgozókat *file librarian* vagy *media librarian* névvel illetik. Az orosz elnevezés még nem állapodott meg: leggyakoribb a tükörszók használata.

Szerzőnk, miközben nem törekszik javaslatának kizárólagossá tételére, kanonizálására, az *algoritéma* megnevezés bevezetését és alkalmazását tartja kívánatosnak a szakirodalomban és a szakmai gyakorlatban.

Az algoritéma az *algoritmus* és a *téka* összevonásából jön létre. Az algoritmus felhasználása az új könyvtári egység „keresztnevének” első tagjaként teljesen indokolt, mivel a programeszközök létrehozásában ez a fogalom meghatározó szerepet játszik.

E szakmai neologizmus elterjedése azért is volna célszerű, mivel nem nehézkes, és jól illeszkedik a szakma eddigi terminus technicusainak sorához (bibliotéka, fonotéka, filmotéka stb.).

Az indokló fejtegetéseket követően a referált cikkben megkapjuk az algoritéma pontos definícióját is. Eszerint „olyan szervezeti egység (részleg, csoport stb.), amelynek fő feladata, hogy gyűjtse, rendszerezze, aktualizálja, megőrizze, és a használatok rendelkezésére bocsássa a számítógépi programeszközöket, valamint a számítógépi hardver rögzített adatbázisokat és -bankokat”.

ISIROKOV, A. N.: Novyj organizacionno-funkcional'nyj segment informacionnyh učreždenij. Razmyšlenija o nazvanii. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 9. sz. 1999. p. 34–37.

(Futala Tibor)

Könyvtárosképzés Szlovéniában

A közoktatás rendszere jelenti azt a hátteret, amelyen az önálló szlovén könyvtárosképzés 1991 óta kibontakozik. Az előzmények azonban korábbra nyúlnak vissza.

1947-ben és 1949-ben indították az első két, öt hónapos tanfolyamot gimnáziumot végzettek számára. 1951-ben az iskolai végzettséghez igazodó szakvizsgákat szerveztek, amelyekre négyhetes tanfolyamokkal lehetett felkészülni. 1957-ben egyéves tanfolyam indult érettségizett levéltári asszisztensek és könyvtárosok számára. Ezt 1963–64-ben megismételték, de ez alkalommal levéltárosok helyett könyvkereskedők vettek rajta részt a könyvtárosok mellett. A ljubljana-i Pedagógiai Főiskolán 1964-ben indult meg a négyeszes tanfolyamos könyvtárosképzés (katalogizálás, osztályozás, bibliográfia, könyvtárgazdaságtan, tudományismeret, könyv- és könyvtártörténet, a dokumentáció alapjai, könyvkereskedelmi ismeretek, állományvédelem és restaurálás), de a könyvtárosság mellé egy másik szakot is fel kellett venni. A külön könyvtárosi szakvizsgát azonban a főiskolát végzetteknek is le kellett tenniük.

1987–88-ban a könyvtárosképzés végre az egyetem filozófiai fakultásán nyert helyet, s a főiskolai tanterveket az egyetemi szinthez és követelményekhez igazították. Az első években a könyvtártudományi szakot csak egy másik szakkal (pl. idegen nyelv) együtt lehetett felvenni. Az oktatott tárgyak: a könyvtárügy alapjai, a könyvtárügy fejlődése, a könyvtárügy szervezete, biblio-

metria, összehasonlító könyvtárügy, könyvtárgazdaságtan, bibliográfia és bibliológia, osztályozás, dokumentáció, a könyvtárosi kommunikáció módszertana, informatika, az adatfeldolgozás alapjai, kiadói ismeretek, művelődés- és tudománysszociológia, a tudományos kutatás módszertana, két idegen nyelv (angol és német), gyakorlat (kétszer 80 óra). A harmadik tanévtől kezdve két szakirány közül választhattak a hallgatók; az A program négy év alatt 1710 órát és egy szakdolgozatot, a B program pedig 1350 órát tartalmazott. A végzettek mindkét esetben okleveles könyvtárosi címet nyertek.

Az első évben 5 hallgató iratkozott be, de 1997–98-ban már 335 hallgatóval működött a tanszék, és évente 15–20 fő nyert diplomát. Ma négy főfoglalkozású és 21 szerződéses oktató működik a tanszéken. 1997-ben kedvezőbb elhelyezéshez jutottak, megfelelő számítógépparkkal rendelkeznek, a könyvtáruk azonban egyelőre csak 3000 kötetet tartalmaz.

Időközben megszüntették az A és B program közötti különbséget, s 1996–97-től a könyvtárügy önálló szakként is felvehető. A hallgatók mintegy fele választja ezt a megoldást. A hallgatóság között munkában állók is vannak, de távoktatásra nincs lehetőség.

Az önálló könyvtárszak 2830 órás tantervet ölel fel, az alábbiak szerint:

1. évfolyam:

a könyvtárügy alapjai (heti 2 óra)
a könyvtárügy fejlődése (heti 2 óra)
a tudomány rendszerének fejlődése (heti 2 óra)
könyvkereskedelem I (heti 2 óra)
könyvtárgazdaságtan I (heti 2 óra)
bibliográfia (heti 2 óra)
információs technológiák (heti 3 óra)
bevezetés az információtudományba (heti 2 óra)
bevezetés a tudományos munkába (heti 2 óra)
angol/német I

2. évfolyam:

a könyvtárügy szervezete I (heti 2 óra)
könyvkereskedelem II (heti 2 óra)
közkönyvtárak (heti 1 óra)
iskolai könyvtárak (heti 1 óra)
könyvtárgazdaságtan II (heti 2 óra)
osztályozás (heti 2 óra)
könyvtári üzemtan (heti 3 óra)
adatfeldolgozás I (heti 2 óra)
bevezetés a tudományos munkába (heti 2 óra)
lélektan (heti 2 óra)
angol/német II
gyakorlat (80 óra)

3. évfolyam:

a könyvtárügy szervezete II (heti 2 óra)
egyetemi könyvtárak (heti 1 óra)
szakkönyvtárak (heti 1 óra)
könyvkereskedelem III (heti 2 óra)
bibliometria (heti 2 óra)
könyvtárgazdaságtan III (heti 2 óra)
osztályozás (heti 2 óra)
a könyvtárosi kommunikáció módszertana (heti 2 óra)
kognitív lélektan (heti 2 óra)
adatfeldolgozás II (heti 2 óra)
kéziratok (heti 2 óra)
médiászociológia (heti 2 óra)
lélektan (heti 2 óra)
gyakorlat (80 óra)

4. évfolyam:

a könyvtárügy szervezete III (heti 2 óra)
összehasonlító könyvtárügy (heti 2 óra)
marketing (heti 2 óra)
könyvtári menedzsment (heti 2 óra)
könyvtárgazdaságtan IV (heti 2 óra)
könyvkereskedelem IV (heti 2 óra)
dokumentáció (heti 2 óra)
számítógép és kommunikáció (heti 2 óra)
kognitív lélektan (heti 2 óra)
használatismeret (heti 2 óra)
konzerválás és restaurálás (heti 2 óra)
a nyomtatás és a könyv fejlődése (heti 2 óra)

Korábban Zágrábban, 1996 óta már Ljubljanában lehet posztgraduális tanulmányokat folytatni a könyvtártudomány terén. A két évig tartó magisz-

teri, majd utána a kettőtől négy évig terjedő doktori tanulmányokra való jelentkezés feltétele a könyvtárosi vagy bármilyen más szakon szerzett egyetemi diploma és legalább két éves szakmai gyakorlat a könyvtárügyben vagy az informatikában, vagy a kiadói területen, továbbá két idegen nyelv szóbeli és írásbeli ismerete. A magiszteri tanulmányok négy szemesztere alatt 320 órát kötelező hallgatni négy könyvtári szakterületről; a magiszteri dolgozat témáját a harmadik szemeszterben választják, s a negyedik szemeszter végén védik meg a hallgatók. A doktori tanulmányokat egyéni formában kettő-négy éven át lehet folytatni konzultációs lehetőség mellett, s a disszertációt nyilvánosan kell megvédeni.

A könyvtárosképzés felépítettsége hasonlít más szakok egyetemi oktatásához. A tanulmányokat főként állami források fedezik, de tandíjat is kell fizetni (évente 4500 német márkát az egyetemi hallgatóknak, a magiszteri fokozatért 16 000, a doktoriért 7000 német márkát).

A szlovén könyvtárosképzés inkább hasonlít a németre, semmint az angolra. Németországhoz képest azonban Szlovéniában sokkal kevesebb a gyakorlat, viszont jók az elhelyezkedési lehetőségek (Szlovéniában nincs munkanélküli könyvtáros).

A tantervek összehasonlítását megnehezíti, hogy a képző intézetek nem adják meg az egyes tárgyakra fordított tanórák számát. Egészen biztos azonban, hogy a szlovén óraszám (2830 óra négy év alatt) jóval az átlag – 1592–2151 – fölött van. A tantárgyak tartalma meglehetősen hasonlít a más országokban oktatott ismeretekhez.

A szlovén könyvtárosképzés gyenge pontja, hogy egy-egy főfoglalkozású oktatóra túl sok hallgató jut: 64 diák, míg máshol csak 12. A nemzetközi együttműködés terén sok még a tennivaló. A hallgatók maguk is nagyon érdekeltek abban, hogy éljenek az olyan lehetőségekkel, mint pl. külföldi ösztöndíjak, csereprogramok, vendégprofesszorok hallgatása. Különösen vonzóak számukra a német kapcsolatok nemcsak földrajzi, hanem történelmi okok miatt is.

/MARINKO, Irena: Ausbildung der Bibliothekare in Slovenien. = nfd Information-Wissenschaft und Praxis, 50. köt. 1999. p. 467–471./

(Papp István)